CAIXA CATALUNYA
OBRA SOCIAL

Caixa Catalunya presenta el seu Informe-09 de la Inclusió Social a Espanya que analitza les relacions entre l'exclusió social, l'educació i la salut

ELS JOVES CATALANS PRESENTEN UNS DÈFICITS EDUCATIUS SUPERIORS ALS QUE ELS CORRESPONEN PER BENESTAR ECONÒMIC

L'informe de la Inclusió Social de Caixa Catalunya posa de manifest que el nivell educatiu de la població espanyola, a totes les seves capes socials, ha progressat extraordinàriament els últims anys

Segueixen existint igualment importants dèficits educatius en la població jove del país que es basen fonamentalment en el nivell d'estudis dels progenitors, sobretot el de les mares. L'abandonament escolar és 17 punts més alt quan la mare té educació primària que quan és universitària

A Catalunya es constata que existeixen importants dèficits educatius, en línia a la mitjana espanyola, però superiors als que li correspondrien per benestar econòmic

L'estudi de Caixa Catalunya assenyala que l'escolarització primerenca dels nens de llars més vulnerables, juntament amb el desenvolupament de programes per accedir a la cultura i als recursos educatius són les millors eines per a la disminució del fracàs escolar

A més l'estudi de Caixa Catalunya analitza com es relacionen diferents variables socials amb el nivell de salut, i conclou que les persones amb més factors d'exclusió social tenen més probabilitat de tenir salut dolenta. El 87% dels perfils d'exclusió social màxima, experimenten més problemes de salut

Barcelona, 22 de setembre de 2009.- **L'Obra Social de Caixa Catalunya** ha presentat avui l'Informe de la Inclusió Social 2009, en el que s'analitza la **relació entre les diferents formes d'exclusió social, l'educació i la salut** a Espanya i les seves Comunitats Autònomes.

Caixa Catalunya analitza l'assoliment educatiu de les persones i el seu nivell de salut, segons les seves condicions socials (gènere, origen, educació i classe social) i segons els episodis vitals (situació laboral i estat civil).

L'estudi, desenvolupat per Caixa Catalunya juntament amb l'Institut d'Infància i Món Urbà (CIIMU), s'emmarca dins de les investigacions iniciades per Caixa Catalunya sobre la inclusió en l'any 2001. Durant el 2008 es van determinar les causes laborals i econòmiques de l'exclusió social, mentre que el 2009 s'aprofundeix en les seves conseqüències educatives i sanitàries.

Dins de l'àmbit social, l'Obra Social de Caixa Catalunya desenvolupa diferents Programes que tenen per objectiu evitar l'exclusió. En aquest sentit, recolza als joves de barris desfavorits mitjançant el programa **ACCES, (Acompanyament de Comunitats Educatives)** que es basa en un acompanyament personal i curricular, que fa que aquests joves puguin millorar els resultats acadèmics i la seva qualificació professional. També ofereix **habitatges socials** per a persones sense sostre, joves ex tutelats i persones en situació de desemparament. Caixa Catalunya també impulsa una línia de **microcrèdits en origen** per tal que els immigrants puguin establir un negoci al seu país i així ajudar-los a retornar. També és destacable, en matèria educativa, el programa **Joves i Ciència**, que es desenvolupa a través de les beques formatives per a estudiants i que té l'objectiu de fomentar la vocació científica entre joves estudiants de secundària.

EL NIVELL EDUCATIU DELS PARES UNA DE LES VARIABLES QUE MILLOR EXPLIQUEN L'ASSOLIMENT EDUCATIU

L'Informe 2009 de la Inclusió Social de Caixa Catalunya, assenyala que en les últimes dècades s'ha viscut una **gran expansió del sistema educatiu espanyol.** La despesa per estudiant (d'uns 33.000 euros per als estudiants de secundària) se situa a dia d'avui a nivells comparables a altres països amb el mateix grau de desenvolupament econòmic.

El **nivell educatiu de la població ha progressat extraordinàriament**. Així l'assoliment educatiu de la població més jove s'ha acostat a passos agegantats al dels països del nostre entorn (només un 2% de la població espanyola entre 25 i 34 anys no té estudis primaris finalitzats davant del 40% dels més grans de 65 anys que no té estudis).

Tot i així, **existeixen importants dèficits educatius en la població jove del país,** tal com reflecteixen els alts nivells d'abandonament escolar prematur: un 7,3% de la població entre 18 i 24 anys no disposa de titulació secundària obligatòria i no segueix estudiant, i un 31% d'aquesta població no disposa de titulació secundària postobligatòria i tampoc segueix estudiant.

Segons l'Informe de Caixa Catalunya el perfil educatiu dels pares i els recursos culturals i educatius disponibles a casa, són dues de les claus que determinen l'assoliment educatiu.

D'aquesta manera el **73% de les persones entre 25 i 39 anys de les quals el pare tenia un títol universitari, també el tenen; mentre que només un 20% d'aquells dels quals el pare no tenia** cap titulació l'han adquirida.

Així mateix, la **proporció de joves que entre els 18 i 24 anys que no estudien i no tenen titulació secundària post-obligatòria** és **5,6 vegades més alta** a les llars on el **pare té estudis primaris** que en els que té estudis superiors, i **11,2 vegades més gran** quan és la **mare** la que té **estudis primaris** enfront de les llars on la mare té estudis superiors.

Finalment, el paper de les famílies també és decisiu per explicar l'abandonament escolar prematur. Aquest és **17 punts més alt quan la mare té educació primària** que quan té una titulació universitària.

A més, també és destacable que a igualtat de condicions, els **estudiants de secundària** que tenen una **mare universitària obtenen 25 punts més en els**

resultats de les proves PISA de comprensió lectora i matemàtiques, que aquells que la mare només té estudis primaris.

EL GÈNERE, LA IMMIGRACIÓ I L'ESTRUCTURA FAMILIAR ALTRES DETERMINANTS DE L'ASSOLIMENT EDUCATIU

El **Informe de la Inclusió Social 2009 de Caixa Catalunya** realitza una anàlisi en profunditat d'altres determinants de l'assoliment educatiu. Tres factors addicionals mereixen especial atenció: el **gènere, la immigració i l'estructura familiar.**

Els **majors dèficits educatius es donen entre els nois**, amb **taxes de graduació en educació obligatòria 16 punts més baixes que les de les noies**. La diferència ha crescut al llarg dels últims anys, a mesura que Espanya anava assolint taxes de graduació més altes. Com a conseqüència d'això, les diferències entre el fracàs educatiu dels estudiants espanyols i els d'altres països europeus, són fonamentalment en l'assoliment educatiu dels nois.

Fa un any Caixa Catalunya posava de manifest que **els nens d'origen immigrant tenen taxes de pobresa molt alta** (el 52% vivia en llars amb una renda equivalent per sota del llindar de la pobresa). Aquest any, en el nou informe es posa en relleu que a **aquests riscos de pobresa li corresponen unes taxes molt altes d'abandonament escolar prematur**. Un 15% dels joves d'origen estranger no comunitari, de 18 a 24 anys, no ha obtingut el títol d'educació secundària obligatòria (enfront del 7,3% de mitjana del país), i un 44,3% no ha aconseguit titulació en educació secundària post-obligatòria (enfront del 31% de mitjana). L'Informe d'aquesta forma alerta sobre les possibles conseqüències de la fractura social (de naturalesa econòmica i educativa) que aquestes dades evidencien.

Finalment, l'Informe de Caixa Catalunya posa de manifest també el **major risc de fracàs educatiu a les llars monoparentals**. El risc d'abandonament escolar prematur és un 86% més alt en aquestes llars que en les que són presents dos progenitors, a igualtat d'altres condicions socials.

RENDIMENT ESCOLAR PER TIPOLOGIA DE CENTRE EDUCATIU

L'estudi de Caixa Catalunya també analitza exhaustivament si les característiques dels centres determinen l'assoliment educatiu dels seus estudiants. D'aquesta anàlisi es desprèn que els **estudiants de centres privats i concertats obtenen millors resultats que els de centres públics** (els estudiants de centres privats obtenen fins a 56 punts més en les proves PISA de matemàtiques i comprensió lectora que els de centres públics), però la **raó principal** d'aquesta diferència es deu al fet que els **centres públics acullen fins a cinc vegades més famílies amb baixos recursos educatius que l'escola concertada i privada**. Si s'**ajusta l'anàlisi** dels resultats educatius en cada centre per la **composició social** dels seus alumnes, independentment de si són públics o privats, l'**assoliment educatiu que obtenen els estudiants és pràcticament el mateix**.

En resum el clima escolar és fruit de la composició social de les famílies que el formen i aquest és un element clau per a l'èxit dels escolars. Així, l'estudi de Caixa Catalunya simula **què passaria amb els resultats en matemàtiques dels estudiants espanyols si,** d'una banda, **els seus pares tinguessin el mateix nivell educatiu que els progenitors de les famílies finlandeses** i, d'un altre, si fossin a escoles com les de Finlàndia. I els **resultats són reveladors**, ja que a la

primera hipòtesi **els alumnes espanyols escalarien 15 llocs en el rànquing de països de l'OCDE** (passant de la 24 posició real al 9è lloc en el cas que els seus pares tinguessin el mateix nivell educatiu que els pares finlandesos), mentre que en la segona hipòtesi els resultats serien pràcticament similars als reals.

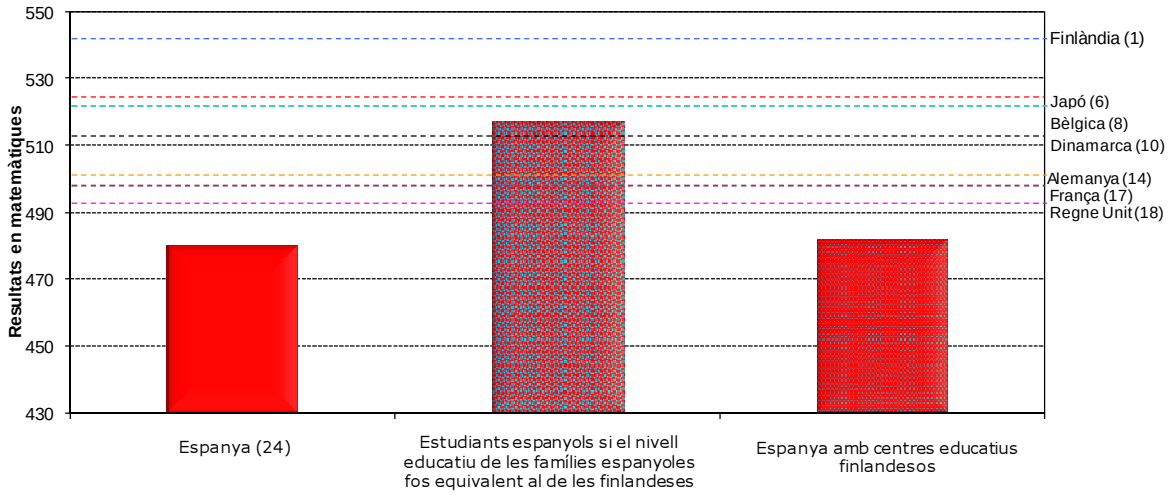

Gràfic 8.4 Simulació resultats en matemàtiques dels estudiants de 15 anys a Espanya si tinguessin pares amb el nivell educatiu dels progenitors finlandesos i simulació si els centres escolars espanyols tinguessin alguna de les qualitats dels centres finlandesos

EINES PER INCREMENTAR L'ÈXIT ESCOLAR

L'estudi de Caixa Catalunya suggereix que per assolir unes majors taxes d'èxit escolar és decisiva l'escolarització primerenca dels nens i un major accés als recursos educatius.

Els nens que provenen d'entorns familiars amb baixos nivells educatius i que, sobre el paper, més es podrien beneficiar de l'educació infantil a aquestes edats són els menys escolaritzats, el que produeix diferències cognitives i desigualtats a l'inici de l'etapa d'escolarització obligatòria, que s'arrosseguen durant el procés d'aprenentatge.

Així, segons l'anàlisi presentat per Caixa Catalunya, es posa de manifest que els **pares, sobretot les mares, amb majors recursos educatius són més proclius a escolaritzar als seus fills entre 1 i 2 anys**. D'aquesta forma, les mares amb estudis universitaris escolaritzen 4,9 vegades més als seus fills en aquesta edat front a les quals només tenen estudis primaris.

L'accés de les llars a recursos culturals i educatius és també un determinant important dels rendiments educatius durant l'etapa d'educació obligatòria. Així en igualtat de condicions els **alumnes d'educació secundària amb accés a béns culturals** (literatura clàssica, poesia i obres d'art) i **educatius** (escriptori adequat, ordinador, calculadora pròpia, llibres de consulta i diccionaris) **obtenen puntuacions entre 10 i 13 punts superiors en matemàtiques i comprensió lectora en les proves de l'estudi de PISA, respecte els que no tenen accés**.

CAIXA CATALUNYA
OBRA SOCIAL

CATALUNYA PRESENTA DÈFICITS EDUCATIUS SUPERIORS ALS QUE LI CORRESPONDRIEN PEL SEU NIVELL ECONÒMIC

Encara que hi ha una **clara correlació entre el desenvolupament econòmic de cadascuna de les Comunitat Autònomes i el seu nivell educatiu**, i per aquest motiu els territoris més rics presenten percentatges de titulats superiors i d'èxit escolar més elevats respecte als menys desenvolupats, existeixen **altres variables més relacionades amb el mercat laboral que també influeixen en el nivell educatiu territorial.**

Pel que fa a **Catalunya**, **l'Informe de la Inclusió Social de 2009**, constata que existeixen importants dèficits educatius, en línia a la mitjana espanyola, però superiors als que li correspondrien per benestar econòmic.

Pel que fa **als titulats universitaris un 40% de la població catalana entre 25 i 39 anys** té titulació universitària, un xifra similar a la mitjana espanyola que és d'un 38%, però molt per sota de CC.AA com ara País Basc, Navarra i Madrid que se situen per sobre del 50%. I en relació a la seva riquesa li correspondria tenir un nivell superior de titulats universitaris.

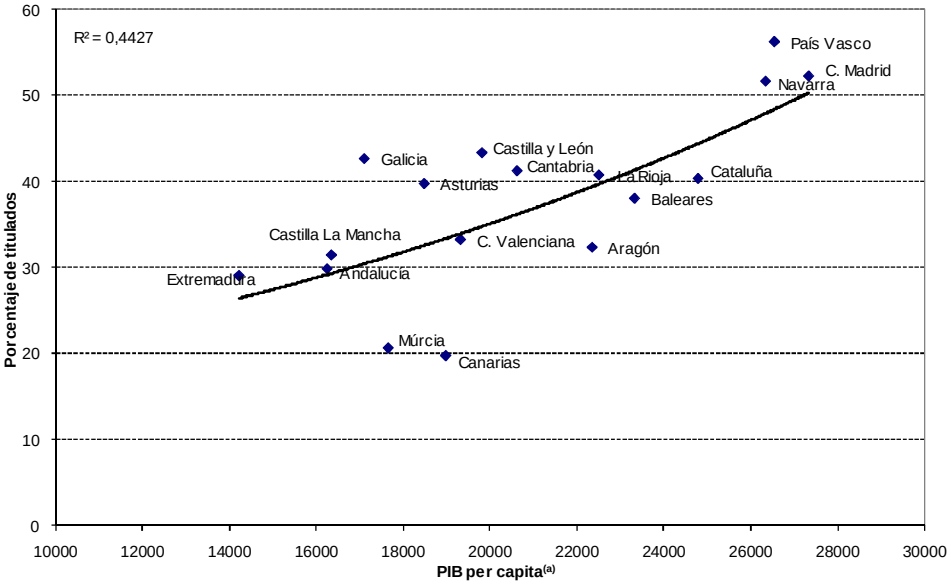

Gràfic 7.6. Titulats en educació universitària per CC.AA entre la població nascuda entre 1966-1980

D'altra banda, **presenta un elevat abandonament escolar prematur d'un 31%** (similar a la mitjana espanyola) però molt per sobre de comunitats com País Basc (15%) i Navarra (16%), les comunitats de la cornisa atlàntica (21%) o Madrid (25%). Cal destacar que aquest nivell d'abandonament escolar prematur tampoc correspon al seu nivell de renda, que hauria de ser inferior.

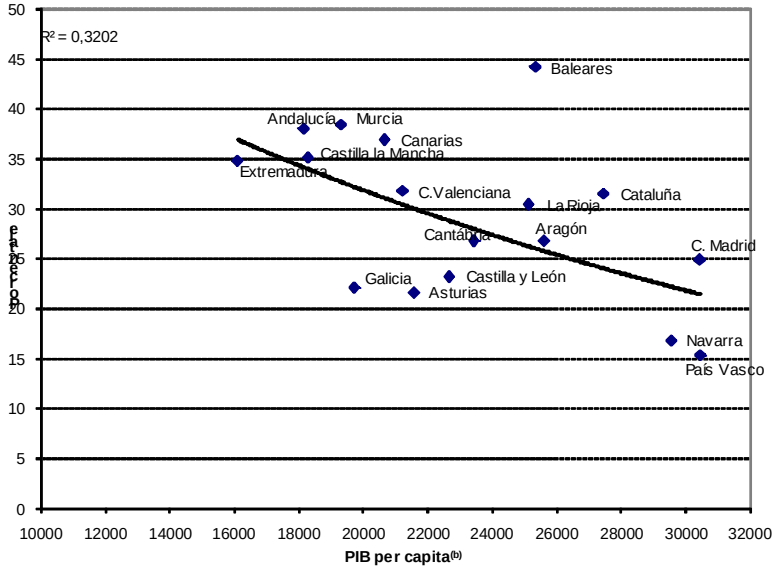

Gràfic 7.7. Persones de 18 a 24 anys que no han obtingut un títol d'educació secundària post obligatòria i no segueixen formació

EXCLUSIÓ SOCIAL I SALUT

L'Informe també analitza la relació entre l'exclusió social i el nivell de salut dels espanyols. En concret, assenyala que les persones que experimenten **diverses formes d'exclusió** social de manera **simultània** tenen **major risc** de tenir mala salut. Per aquest motiu es pot concloure que l'**exclusió social** té un **efecte acumulatiu en el benestar** físic i emocional, és a dir la incidència d'un **nombre elevat de factors** de risc augmenta les possibilitats de tenir **més problemes de salut**.

D'aquesta manera, el **87% dels perfils d'exclusió social màxima** (dones, immigrants, desocupats, treballadors no qualificats, amb poca formació i baix suport social) tenen **pitjor salut** i l'experimenten en un grau més elevat **al llarg de tota de la vida.**

No obstant això, l'estudi també revela que el **suport afectiu familiar** i **social** de les persones és un factor molt important en la **prevenció i reducció** de les conseqüències negatives de l'exclusió sobre la salut. La integració en xarxes socials atenua l'efecte de situacions estressants (com la manca de recursos econòmics, l'atur, un divorci) reforçant sentiments de seguretat i confiança i facilitant l'accés a mitjans i via per a corregir aquestes situacions de vulnerabilitat. Aquest suport té efectes amortidors no només del malestar emocional sinó també del físic al llarg de la vida de les persones.

OBRA SOCIAL DE CAIXA CATALUNYA I LA INCLUSIÓ SOCIAL

Caixa Catalunya, conscient de les necessitats existents entre els col·lectius més desfavorits de la societat, treballa a través de la seva Obra Social en una línia de **programes per a la inclusió social.**

En l'àmbit de la **inclusió educativa-laboral**, i des del seu programa d'**ACCES**, l'Obra Social té com a objectiu millorar la situació educativa dels joves entre 10 i 16 anys amb problemàtiques associades al fracàs escolar i a la transició escola – treball. El programa acompanya al jove i li dóna suport per aconseguir el seu èxit a

l'escola a través d'eines molt diverses, personalitzades i ajustades a cada cas concret. Els principals resultats del Programa de Caixa Catalunya per al curs 2008-09 són: **193 beques atorgades** (148 en modalitat estudis i 45 en modalitat laboral), **amb una inversió de 227.284€, el 58% dels becaris han estat nois i el 42% restant noies, l'edat mitjana dels becaris és de 14 anys, amb un 79% entre els 12-17 anys.** A més, **un 86% dels estudiants becats per l'Obra Social de Caixa Catalunya ha aconseguit graduar-se a l'ESO**. Aquesta taxa de graduació supera en 9 punts percentuals les xifres de Catalunya, que se situen en un 77,4%. A part, un 97% continuarà formant-se. Per tant, el programa ACCES és una bona eina per evitar l'abandonament escolar ja que dota de majors recursos educatius els escolars més desfavorits.

Així mateix, i des del seu **pioner** programa de **Microcrèdit Social a Espanya,** Caixa Catalunya també recolza als emprenedors que tenen una idea d'autoocupació o microempresa viable, però no disposen de garanties ni avals necessaris per accedir al crèdit del sistema financer tradicional. En aquest programa s'han **concedit un total de 1.392 microcrèdits per un import de 12,8 milions d'euros.** Cal destacar que des de l'inici del Programa de Microcrèdits de Caixa Catalunya **el 88% dels emprenedors continuen en actiu i els negocis establerts generen més de 3.500 llocs de treball.**

L'Obra Social de Caixa Catalunya, també desenvolupa un programa de **Habitatges d'Inclusió**. L'entitat dóna l'oportunitat, a partir dels pisos de la seva Xarxa d'Habitatges d'Inclusió, a persones pertanyents als col·lectius més exclosos de la societat per ser acollides en habitatges amb la finalitat de reestructurar o reprendre el seu projecte vital. A més, tal com indica l'Informe de la Inclusió-09, es donen importants problemes de salut en les persones que no disposen d'una llar o que no reuneixen les condicions adequades. El Programa d'Habitatge d'Inclusió de Caixa Catalunya **ha donat allotjament a 4.791 persones desfavorides el 2008.**

Finalment, en matèria educativa, **l'Obra Social de Caixa Catalunya també porta a terme el programa Joves i Ciència**, amb l'objectiu de fomentar la vocació científica entre joves estudiants de secundària. En els dos primers cursos de funcionament d'aquest programa, pioner i únic a nivell estatal, s'han concedit 103 beques a estudiants de secundària. D'aquestes beques, 56 corresponen als estudiants seleccionats per formar part de la segona promoció de Joves i Ciència i 47 pertanyen als joves que van iniciar aquest programa de dos anys el 2008 i que continuen el seu procés d'aprenentatge amb nous cursos.

Per accedir als recursos de vídeo, àudio, fotografia i documents anar a: http://www.premsaobrasocialcaixacatalunya.com

Caixa Catalunya
Premsa de l'Obra Social
Telèfon: 93 484 59 09
Mar Hurtado 609 034 597
Mònica Torras 670 78 21 71
premsa.obrasocial@caixacatalunya.es